

Jeden z mnoha řopíků v Jizerských horách

„ŘOPÍCI“ – NEJROZSÁHLEJŠÍ A NEJSMUTNĚJŠÍ POMNÍK NAŠÍ REPUBLIKY

Jaká je jejich budoucnost?

Jako zbraň nepoužitelné, jako symbol rozpacité, zcela určitě se ale jedná o nejdražší pomníky české historie. Při procházce českou krajinou (nejen v pohraničí) na ně často narazíte – stojí tam bezradně jeden na dohled druhého, nikdy nevyužité, a až na vytrhané kovové součásti téměř ve stejném stavu jako v roce 1938.

„Mami, a na co tady jsou ty boudičky? A proč to stavěli, když v nich pak vojáci nebojovali? Jé, podívej, támhle je další!“ Tak nějak obvykle probíhá první setkání dětí s jedním z tisíců malých objektů liniového opevnění, které v Čechách i na Moravě najdete. Rodiče se potom snaží jednoduchými slovy vysvětlit, proč byly postaveny, a že se z nich nikdy nestřílelo proto, že nás okolní státy zradily. Trauma z Mnichovské dohody, ve které v září roku 1938 Velká Británie, Německo, Francie a Itálie rozhodly o nás bez nás a vydaly nás v souladu s tehdejší politikou ústupků Hitlerovi, se tak dál přenáší z generace na generaci. Bylo správné, že prezident Beneš nedlouho po podpisu dohody podepsal kapitulaci? V té době bylo Československo světová velmoc ve zbrojním průmyslu a tomu odpovídala i kvalita provedení obranného opevnění našich hranic i vybavenost armády. Při počtu vojáků armády (v době mobilizace 1 250 000) a skvělém vybavení, které bylo na mnohem vyšší úrovni, než měla v té době Hitlerova armáda, by Československo vydrželo odolat náporu německých jednotek nejméně několik týdnů. Odborníci se shodují, že déle by to bylo obtížné a pravděpodobnost zahraniční pomoci byla více než nejistá. Většina pamětníků se proto shoduje s tím, že Masarykovo heslo „O hranice se nediskutuje, o hranice se střílí“ tehdy nebylo dodrženo oprávněně. Politika appeasementu (ústupků) se ovšem spojencům stejně, jak známo z historie, nevyplatila. Hitler tím, že německou armádu vyzbrojil českými zbraněmi a vytvořil Protektorát Čech a Moravy, velmi posílil své pozice. Do rukou mu na našem území padlo 5 dělostřeleckých tvrzí (z původního počtu

15 plánovaných), 228 pěchotních srubů a na 10 000 lehkých pevnůstek pojmenovaných vojáky „řopíci“ (podle Ředitelství opevňovacích prací, které celý projekt vedlo). Celkově byly při výstavbě liniového opevnění naší země proinvestovány 3 mld tehdejších korun, zároveň je třeba ale dodat, že výstavba významným způsobem snížila tehdejší poměrně vysokou nezaměstnanost. Ředitelství opevňovacích prací projekt obrany hranic napadnutelných nepříteli nevytvořilo samo. Celý systém opevnění byl inspirován Maginotovou linií vystavěnou v letech 1929 až 1940, která chránila hranice Francie s Belgií, Lucemburskem, Německem, Švýcarskem a Itálií. Maginotova linie na rozdíl od československého opevnění však posloužila alespoň v omezené míře svému účelu.

Pamětníci a lidé zájímaví se o historii československého státu ve 20. století mají zpravidla vyhraněný názor na to, jak se měla na podzim roku 1938 tehdejší vláda zachovat. Jedni tvrdí, že povaha celého českého národa je až doposud formována tím, jak jsme

Řopík může na zahradě posloužit i jako sklad nářadí nebo ovoce a zeleniny

Dvě typické stavby Jizerských hor v pohraničí – horská chalupa a řopík

Řopík v Českosaském Švýcarsku

museli sklonit hlavy a podřídit se následkům Mnichovské dohody. Vlastenecká hesla Ať žije ČSR, Zpátky ni krok, Nikoho se nelekáme, Hraničáři nikdy nezklamou a další, která psali při odchodu na zdi dělostřeleckých tvrzí, pečotních srubů a malých „řopíků“, dnes znějí pateticky a lidem se při nich vybaví spíš transparenty z prvomájových průvodů. Dokument České televize z roku 1999 Poslední vojáci dává prostor i druhé názorové skupině pamětníků, kteří namítají, že se nešlo zachovat jinak. Nebylo výjimkou, když mladí vojáci odhodlaní bránit svou vlast při opouštění svého stanoviště, které pomáhali budovat a vyzbrojovat, plakali. Převaha německé armády byla však taková, že následky pro český národ by bývaly byly v případě střetu katastrofální. Nikdo to už dnes nerozřeší, taková je prostě historie našeho národa, otázkou zůstává, co dělat s jejími pomníky v podobě hraničního liniového opevnění. Ve Francii je situace podobná jako u nás, Maginotova linie zvolna chátrá, jistě rozdíl zde však přece jen jsou. V několika francouzských objektech, které vyhovovaly dobrou dostupností i zachovalostí, bylo po Druhé světové válce ponecháno původní vybavení a zbraně, vše je tedy autentické. České pohraničí, kde se liniové opevnění většinou nacházelo, bylo během totalitního režimu nepřístupné nebo alespoň velmi ostře sledované. Možnost, že by si klub nadšenců z nějaké tvrze vybudoval skanzen nebo pevnůstku vybavenou původními zbraněmi, byla naprosto nepřijatelná. O to víc se po roce 1989 zájemci o objekty pevnostní architektury snaží dostat některé z nich do majetku většinou občanských sdružení a různých klubů vojenské historie, které by o ně pečovaly. Ministerstvo obrany ČR tyto snahy podporuje a prosazuje za těmito účely dotační politiku. My – turisté výletníci pěší i na kole - potom můžeme navštívit zrekonstruované vojenské sruby, pevnosti a bunkry, za kterými je vidět obrovský kus práce fanoušků naší vojenské historie. Jestli jste ještě nebyli například v pevnosti Hanička v Orlických horách, v pevnostním muzeu ve Vranově nad Dyjí, v řopíku ve Slupí nedaleko Znojma, v Březince nad Náchodem a v mnoha dalších, zařaďte je do svého výletního programu, až pojedete kolem.

Zvláště dětem taková návštěva poskytne ucelenější pohled na naši historii minulého století.

Mnohé z pevností, srubů a bunkrů se však nacházejí na soukromých pozemcích, potom jejich využití může být mnohdy překvapivé. Na venkově poslouží jako skladiště brambor, z jednoho pevnostního srubu je na Moravě dokonce vinotéka, majitel si pochvaluje, že pro víno má objekt ideální teplotu i vlhkost. Co by si asi pomysleli vojáci, kteří zde vykonávali na podzim roku 1938 službu vlasti? Je to zneuctění historie českého národa? Vzhledem k obrovskému počtu hlavně malých objektů liniového opevnění rozestých jako korálky po české krajině nelze ani do budoucna předpokládat, že najdou nějaké velkoplošné účtyhodné využití. Pro současné vojenské účely jsou již zastaralé. Jsou však postaveny z tak kvalitního betonu, že je budou při procházce krajinou potkávat i naši pravníci v téměř nezměněném stavu. Budou jen velmi zvolna chátrajícím mementem doby, kdy se o hranice nediskutovalo, ale bojovalo.

